

تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های بدنیسید عماد حسینی^۱، محمد پور کیانی^۲، عبدالرحمان جامی الاحمدی^۳، علی افروزه^۴

۱. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید بهشتی .

۳. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید بهشتی

۴. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید بهشتی*

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۷/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۴/۰۸

چکیده

این پژوهش با هدف تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های بدنی صورت گرفت. با مطالعه ادبیات پژوهش پنج عامل مدیریتی، انگیزشی، اقتصادی، زیرساخت و اماکن ورزشی و اجتماعی - فرهنگی به منظور تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان انتخاب شدند. به منظور جمع آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته‌ای با ۳۲ گویه، با توجه به ادبیات پژوهش تهیه شد که روایی صوری آن توسط خبرگان تأیید شد و برای بررسی روایی سازه نیز از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی کمک گرفته شد. میزان پایایی پرسشنامه به وسیله آزمون آلفای کرونباخ، در مطالعه راهنما ۰/۸۳ به دست آمد. جامعه آماری این پژوهش ۱۲۲۰۰۱ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های تهران بودند که با توجه به جدول مورگان تعداد ۳۸۴ نمونه برای این کار پژوهشی تعیین شدند. نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای انجام شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی و استنباطی از نرم‌افزارهای SPSS و لیزرل شامل میانگین و فراوانی، تحلیل عاملی اکتشافی و مدل اندازه‌گیری استفاده شد. همچنین در نهایت مدل ساختاری تفسیری با تکنیک ISM به منظور شناسایی ارتباط بین متغیرها ارائه شد. نتایج نشان داد تمام عوامل شناسایی شده پژوهش بر افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان تأثیرگذارند. با توجه به بارهای عاملی، مهم‌ترین عامل اثرگذار بر مشارکت دانشجویان در فعالیت بدنی، عامل مدیریتی شناسایی شد و پس از آن عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، تجهیزاتی و انگیزشی قرار گرفت. بنابراین، مسئولان ورزش دانشگاه‌ها بهتر است ارتباط نزدیکی با دانشجویان داشته باشند و با توجه به اهمیت عوامل مدیریتی، تصمیمات صحیحی در زمینه مدیریت ورزش دانشگاهی اتخاذ و اجرا کنند.

واژگان کلیدی: ورزش دانشگاهی، فعالیت بدنی، مشارکت ورزشی، مدل ساختاری تفسیری

مقدمه

امروزه بر اثر گسترش تمدن و صنعتی شدن جوامع، شاهد رشد بی‌رویه اقتصاد و شکوفایی تکنولوژی هستیم. به موازات این رشد، فعالیت‌های جسمانی روزمره بیش‌ازپیش کاسته شده و وجود فرصت‌های فراغت مشهودتر از گذشته شده است (صفاری، ۱۳۹۱). فراغت بخش معینی از زمان شخص است که مستقیماً به کار، مسائل کاری و مسئولیت‌ها یا دیگر تعهدات فرد مربوط نمی‌شود. فراغت به‌عنوان مشارکت داوطلبانه، حضور در فعالیت‌ها، توجه به حالات معنوی و بیان احساسات و معنویات قلمداد شده است (دی‌مکلین و هارد^۱، ۲۰۱۱). آنها معتقدند افراد در اوقات فراغت خود باید به فعالیت فیزیکی فعال و بازی کردن بپردازند. امروزه ورزش در سلامت افراد، گذراندن اوقات فراغت سالم و بانشاط و لذت‌بخش، آموزش و پرورش، به‌ویژه در نسل نوجوان، ایجاد روابط اجتماعی سالم در جامعه، پیشگیری از ابتلا به بیماری‌ها، پیشگیری از بسیاری از مفاسد اجتماعی و انحرافات اخلاقی نقش خود را متجلی ساخته است. (میرغفوری و همکاران، ۱۳۸۸). ورزش به همراه خود دوستی، نشاط، رقابت و لذت را به ارمغان می‌آورد؛ همچنین امروزه ورزش با عناوینی همچون سلامتی، بازیابی و آموزش معنا می‌یابد (یانگ^۲، ۲۰۱۱). گسترش ورزش امکان برقراری بهتر و مؤثرتر روابط اجتماعی را فراهم می‌آورد، همچنین این امر، امکان افزایش سطح سلامتی، کاهش چاقی و شکل‌گیری بهتر زندگی نسل جوان و یا به عبارتی دانشجویان را فراهم می‌آورد. علی‌رغم افزایش آگاهی عمومی مردم درباره عوارض و پیامدهای ناشی از بی‌حرکی، بر اساس شواهد موجود فقط درصد کمی از جامعه دانشگاهی کشور از برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها استقبال می‌کنند (مهدی‌زاده و اندام، ۱۳۹۳). در حالی که فعالیت بدنی منظم به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر سبک زندگی سالم محسوب می‌شود (سالیس^۳ و همکاران، ۲۰۰۶). یافته‌های اخیر نشان می‌دهند فعالیت بدنی اثرات مثبت و معنی‌داری بر سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی افراد در تمام دوره‌های زندگی دارد و به‌عنوان ابزاری کارآمد در ارتقای کیفیت زندگی اقشار مختلف مردم در نظر گرفته می‌شود (سیان^۴، ۲۰۱۲). همچنین فعالیت‌های ورزشی در مدارس و در سطح دانشگاهی موجب افزایش یادگیری، ادراک و بازده دانش‌آموزان دانشجویان می‌گردد. از طرفی فعالیت ورزشی در این مقاطع موجب افزایش فعالیت‌های دانش‌آموزان و دانشجویان در محیط تحصیل، ایجاد عادت مناسب برای گرایش به ورزش و داشتن سبک زندگی فعال و سلامت روانی می‌شود که ارتباط مستقیم با پرداختن به ورزش دارد. (دپارتمان سلامت، ۲۰۱۲).

.....
 ۱.
 ۲.
 ۳.
 ۴.

در سال ۱۳۸۰، در ایران تنها ۱۰ درصد دانشجویان فعالیت ورزشی داشته‌اند که از این تعداد حدود ۲۰ هزار نفر از دختران دانشجو تحت پوشش ورزش همگانی بوده‌اند که این رقم حدود پنج درصد جمعیت دانشجویی در آن سال است (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۰). همچنین ۳۸ درصد دانشجویان کشور اصلاً ورزش نمی‌کنند (آبکار، ۱۳۸۷). به نظر می‌رسد در جامعه دانشگاهی ایران و به‌ویژه در میان دانشجویان، تمایل نداشتن به ورزش به مسئله‌ای فراگیر تبدیل شده است. از این رو شناخت عوامل مؤثر بر گرایش دانشجویان به ورزش، یکی از مسائل مطرح در جامعه کنونی است (لهسایی‌زاده، ۱۳۸۵). مهدی‌زاده و اندام (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی راهکارهای توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌های ایران پرداختند. آنها در پژوهش خود شش عامل سازمانی و مدیریتی، محیطی، روان‌شناختی، درون‌فردی، فقدان حمایت اجتماعی و محدودیت زمانی را به‌عنوان پرسش‌های پژوهش تعیین کردند. یافته‌ها نشان داد عامل‌های فقدان حمایت اجتماعی و سازمانی مدیریتی بیشترین تأثیر را در تبیین موانع مشارکت ورزشی داشته‌اند. یلیز اوزدول^۱ و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی تأثیر جنسیت و محل زندگی دانشجویان (مطالعه موردی دانشگاه آکدنیز) بر سطح فعالیت بدنی اقدام کردند. نتایج آنها نشان داد دانشجویانی که در منزل شخصی خود زندگی می‌کنند نسبت به دانشجویانی که در خوابگاه‌های دانشگاه اقامت دارند، سطح فعالیت بدنی بالاتری دارند. ادات^۲ (۲۰۱۵) در پژوهش خود با عنوان شناسایی دلایل بی‌میلی شرکت در فعالیت‌های ورزشی در بین دانشجویان دانشگاه آلیا^۳ نشان داد عوامل مدیریتی و اجرایی، اقتصادی و اجتماعی از دلایل بی‌میلی دانشجویان آن دانشگاه است. وی پیشنهاد کرد اهمیت مشارکت دانشجویان در فعالیت ورزشی را با برگزاری سخنرانی‌ها و سمپوزیوم‌ها و آماده‌کردن متخصصان کمک‌های اولیه در بخش ورزش بالا ببرند و سپس این متخصصان را به طور گسترده در بخش ورزش دانشگاه به کار بگیرند. دی‌مریت^۴ (۲۰۱۵) در پژوهشی در حیطه جنسیت و انگیزه برای مشارکت در فعالیت‌های دانشگاهی پیشنهاد داد مربیان ورزش در دانشگاه‌ها بر فعالیت‌های وظیفه‌گرا تمرکز کنند و از توجه به شکست و یا پیروزی خودداری کنند. همچنین آنها می‌باید راهبردهایی را اجرا کنند تا از طریق ورزش احساس شایستگی و استقلال دانشجویان را افزایش دهند تا از این طریق انگیزه آنان برای حضور در فعالیت‌های ورزشی افزایش یابد. هادوی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به اولویت‌بندی انگیزه‌های دانشجویان در مشارکت به ورزش‌های تفریحی - دانشگاهی پرداختند. آنها نشان دادند مشارکت پسران در فعالیت‌های ورزشی بیشتر با انگیزه‌های اعتقاد درونی به ورزش، کسب شادابی، نشاط و لذت درونی و سلامتی روح و جان بود؛ در حالی که دختران بیشتر با

1..... ..

2. . . .

3.

4.

انگیزه احساس نیاز به فعالیت بدنی، کاهش فشارهای روانی و رفع افسردگی و کسب شادابی، نشاط و لذت درونی، ورزش می‌کنند. فرجی و همکاران (۱۳۹۳) نیز نشان دادند دانشجویان به دلیل عوامل انگیزشی متعددی در فعالیتهای ورزشی حضور پیدا می‌کنند که مهم‌ترین آنها کسب موفقیت و پیروزی در زندگی مثل ارتقا و بهبود زندگی و مهارت‌های جسمانی است. عامل اقتصادی نیز از عوامل مهم برای افزایش مشارکت ورزشی است؛ همان‌طور که مک‌کارتی^۱ (۲۰۱۴) در پژوهش خود بیان کرد، دانش‌آموزان دبیرستانی زمانی که می‌خواهند مخارج خود را کاهش دهند، معمولاً اولین گزینه را حذف بودجه خود برای فعالیتهای ورزشی قرار می‌دهند. اما منافی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش خود به اهمیت عامل مدیریت پی بردند. آنها بیان کردند در صورتی که حتی تمام زیرساخت‌ها فراهم باشد، مشارکت ورزشی تنها با مداخله عامل مدیریتی افزایش پیدا خواهد کرد.

بدون تردید، پی‌ریزی یک جامعه سالم و بانشاط در گرو سلامت روانی و جسمی اعضای جامعه و مرهون تلاش نیروهای انسانی سالم، کارآمد و فکور است؛ در همین راستا، سلامت فرهیختگان علمی به‌عنوان چهارچوب اصلی پیکره جامعه جوان، برای ایفای نقش‌های فردی، علمی و اجتماعی حائز اهمیت است و انجام فعالیتهای فیزیکی در کنار علم‌اندوزی می‌تواند در یادگیری آنان تأثیر قابل توجهی داشته باشد (شعبانی و همکاران، ۱۳۹۰). تغییر و تحولات جهانی مقوله‌های زندگی معاصر، تربیت بدنی و ورزش را از ضروریاتی ساخته که دوری از آن اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. تربیت بدنی به‌عنوان فرایندی آموزشی - تربیتی شامل کسب و پردازش مهارت‌های حرکتی، توسعه و نگهداری آمادگی جسمانی برای تندرستی و سلامت، کسب دانش علمی درباره فعالیتهای جسمانی و تمرین و توسعه تصور و ذهنیت مثبت از فعالیتهای جسمانی به‌عنوان وسیله‌ای برای بهبود اجرا و عملکرد انسان است که نقش مؤثری در رشد و تعالی افراد دارد (غفوری، ۱۳۸۶). دیر^۲ (۲۰۱۵) نیز در پژوهش خود تأکید کرد دانشجویان در کنار فعالیتهای تحصیلی و حرفه‌ای خود در فعالیتهای ورزشی شرکت کنند. وی در پژوهشی مربوط به رساله دکتری خود ارتباط مثبت و معنی‌داری بین فعالیت بدنی و موفقیت تحصیلی دانشجویان نشان داد. بررسی دقیق ابعاد و متغیرهای مربوط به مشارکت دانشجویان در راستای اشاعه مشارکت در فعالیتهای ورزشی، چه از نظر ارتقای سطح سلامتی و افزایش سلامت اجتماعی، و چه از منظر فرهنگ‌سازی و بسترسازی برای افزایش مشارکت کلی در سطح جامعه امری ضروری است. توجه و شناسایی نیازهای مربوط به فعالیتهای بدنی دانشجویان امری است که باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد تا با پاسخگویی به نیازهای این قشر از جامعه که دربرگیرنده درصد بزرگی از جوانان است به امر اشاعه فرهنگ سلامتی و نهادینه کردن ورزش در سطح جامعه کمک

.....
 1.
 2.

کنند. همچنین با مرور پژوهش‌ها در این زمینه مشخص می‌شود تا کنون ارتباط عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان بررسی نشده است. از این‌رو محققان در این پژوهش برآنند تا عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان را در فعالیت بدنی شناسایی کنند و در نهایت با تکنیک ... به شناسایی ارتباط عوامل با یکدیگر و ارائه مدل ساختاری تفسیری بپردازند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف، کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها جزو پژوهش‌های توصیفی از نوع همبستگی است که به طور میدانی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش برای شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت دانشجویان در فعالیت بدنی، دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های شهر تهران شامل شهید بهشتی، تهران، صنعتی شریف، علم و صنعت، خواجه نصیرالدین طوسی، علامه طباطبایی، خوارزمی، الزهرا و امیرکبیر بود. حجم جامعه آماری ۱۲۲۰۰۱ نفر تعیین شد که با مراجعه به جدول مورگان حجم نمونه ۳۸۴ نفر انتخاب شد. نحوه انتخاب نمونه نیز به صورت طبقه‌ای - تصادفی بود. همچنین برای شناسایی ارتباط بین عوامل و ارائه مدل ساختاری تفسیری از ده نفر از استادان خبره دانشگاهی استفاده شد. به منظور جمع‌آوری اطلاعات، پس از مطالعه ادبیات مربوط به پژوهش، پنج مؤلفه از ادبیات مرتبط استخراج شد؛ این مؤلفه‌ها شامل اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، مدیریتی، اماکن و تجهیزات ورزشی و انگیزاننده‌ها می‌شدند. در گام بعدی اقدام به تدوین پرسشنامه به منظور ارزیابی مؤلفه‌های پژوهش شد. تعداد گویه‌ها در مرحله اول ۳۵ عدد با مقیاس پنج‌ارزشی لیکرت تعیین شد. در مرحله بعد، برای تعیین روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از استادان مدیریت ورزشی قرار گرفت. پس از بررسی استادان و تعیین روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه‌ای با ۳۲ گویه به منظور ارزیابی مؤلفه‌های پژوهش در نظر گرفته شد. همچنین برای روایی سازه نیز از تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش واریماکس^۱ استفاده شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ نیز ۰/۸۳ تعیین گشت. پس از اطمینان از طبیعی بودن داده‌ها با استفاده از آزمون ... برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های پارامتریک و نرم‌افزار لیزرل استفاده شد. برای تحلیل سؤالات جمعیت‌شناختی از آمار توصیفی استفاده شد و همچنین برای ساخت مدل اندازه‌گیری از روش مدلیابی معادلات ساختاری در نرم‌افزار لیزرل و برای شناسایی ارتباط بین عوامل، سطح‌بندی و ارائه مدل ساختاری تفسیری از روش^۲ ... استفاده شد.

1.

2.

نتایج

در ابتدا با استفاده از آمار توصیفی، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌ها و همچنین تعداد نمونه‌ها از هر دانشگاه تحلیل شد (جدول شماره یک).

جدول ۱- بررسی وضعیت جمعیت‌شناختی نمونه‌های پژوهش

عنوان	دانشگاه	فراوانی	درصد
درصد و فراوانی نمونه‌ها به تفکیک هر دانشگاه	شهید بهشتی	۳۶	۹/۴
	امیر کبیر	۴۵	۱۱/۷
	تهران	۹۶	۲۵
	الزهرا	۲۳	۶
	خواجه نصیرالدین طوسی	۲۳	۶
	علم و صنعت	۳۲	۸/۳
	شریف	۴۰	۱۰/۴
	خوارزمی	۳۰	۷/۸
	علامه طباطبایی	۵۹	۱۵/۴
	مجموع	۳۸۴	۱۰۰
وضعیت جنسیت نمونه‌ها	مرد	۱۹۶	۵۱
	زن	۱۸۸	۴۹
	مجموع	۳۸۴	۱۰۰
وضعیت تحصیلی نمونه‌ها	کارشناسی	۲۷۹	۷۲/۷
	کارشناسی ارشد	۱۰۵	۲۳/۳
	مجموع	۳۸۴	۱۰۰

سپس برای اطمینان از کفایت نمونه‌ها از آزمون کفایت نمونه‌ها (KMO)^۱ استفاده شد (جدول شماره دو).

جدول ۲- نتایج آزمون KMO و بارتلت

KMO	۰/۸۲۶
Sig	۰/۰۰۱

با توجه به یافته‌های جدول شماره دو، حجم نمونه‌ها برای تعمیم نتایج به جامعه کفایت می‌کند ($KMO \geq 0.16$). همچنین تعداد نمونه‌ها برای انجام تحلیل عاملی مناسب است. در ادامه برای تحلیل اکتشافی از چرخش واریمکس استفاده شد. بر پایه ملاک کیسر، عواملی که ارزش ویژه بیشتر از یک دارند، می‌توانند به عنوان عامل استخراج شوند. اما با توجه به پیشینه پژوهش، پنج عامل مد نظر قرار

1. Kaiser-Meyer-Olkin

گرفت. این پنج عامل ۴۲ درصد واریانس کل را تبیین می‌کردند. ۱۱/۴۶ درصد واریانس از طریق عامل اول، ۸/۹۸ درصد واریانس از طریق عامل دوم، ۷/۵۳ درصد واریانس از طریق عامل سوم، ۷/۱۰ درصد واریانس از طریق عامل چهارم و در نهایت ۷/۰۶ درصد واریانس نیز از طریق عامل پنجم تبیین شد. برای شناسایی سؤالات مربوط به هر بعد، از چرخش واریمکس استفاده شد. بارهای عاملی و همچنین مقادیر آلفای کرونباخ پس از چرخش واریمکس در جدول شماره سه مشخص شده است.

جدول ۳- بارهای عاملی تحلیل اکتشافی

پایایی	ابعاد					گویه‌ها
	۵	۴	۳	۲	۱	
۰/۸۰				۰/۵۶۷		تأثیر سطح اقتصادی خانواده
۰/۸۰				۰/۶۸۰		درآمد شخصی
۰/۸۰				۰/۶۳۰		ارزان یا رایگان بودن خدمات ورزشی
۰/۷۶				۰/۵۲۲		گسترش ارتباطات اجتماعی در فعالیت‌های ورزشی
۰/۷۶				۰/۴۸۸		داشتن سبک زندگی سالم و پویا
۰/۷۶				۰/۹۰۷		اعتقادات مذهبی
۰/۷۶				۰/۴۱۹		همگانی بودن و مقبولیت عمومی نوع فعالیت بدنی
۰/۷۶				۰/۵۵۵		تفکرات خانواده
۰/۷۶				۰/۶۸۹		برگزاری بازی‌های بومی - محلی
۰/۷۶				۰/۴۴۳		داشتن اوقات فراغت کافی
۰/۷۶				۰/۶۱۲		تفکرات دوستان و نزدیکان
۰/۹۱		۰/۴۵۰				مدیریت مناسب اماکن ورزشی دانشگاهی
۰/۹۱		۰/۶۱۸				در اختیار بودن اماکن در ساعات شبانه‌روز
۰/۹۱		۰/۶۰۹				هماهنگی بخش‌های مختلف ورزش دانشگاهی
۰/۹۱		۰/۶۸۴				وجود نیروهای متخصص در اماکن ورزشی دانشگاهی
۰/۹۱		۰/۶۹۹				همسوس بودن نهادهای مرتبط
۰/۹۱		۰/۶۴۱				برگزاری مسابقات و جشنواره‌های ورزشی در دانشگاه
۰/۹۱		۰/۶۹۴				تأکید مدیران دانشگاه بر توسعه فعالیت‌های بدنی
۰/۹۱		۰/۶۷۲				توجه به زمان‌های آزاد دانشجویان در برنامه‌ریزی ورزش دانشگاهی
۰/۷۷	۰/۵۶۳					محل قرارگیری مناسب اماکن ورزشی در دانشگاه
۰/۷۷	۰/۶۴۸					جذابیت بصری اماکن و تجهیزات ورزشی دانشگاهی
۰/۷۷	۰/۶۱۳					تنوع اماکن و تجهیزات دانشگاه
۰/۷۷	۰/۶۱۹					مجهز بودن اماکن ورزشی دانشگاهی به تجهیزات بهداشتی، به خصوص محیط مناسب برای استحمام
۰/۷۷	۰/۴۹۶					ایمنی اماکن و تجهیزات ورزشی
۰/۷۷	۰/۶۴۱					توجه به نظافت اماکن ورزشی دانشگاهی
۰/۷۷	۰/۳۳۳					کافی بودن اماکن و تجهیزات ورزشی در دانشگاه‌ها
۰/۷۷	۰/۴۶۰					استاندارد بودن اماکن و تجهیزات ورزشی
۰/۷۸	۰/۵۶۱					کسب تندرستی و سلامتی
۰/۷۸	۰/۵۶۳					مشارکت با دوستان در فعالیت‌های بدنی
۰/۷۸	۰/۵۴۱					دوری از کسالت
۰/۷۸	۰/۵۲۰					کسب تناسب اندام
۰/۷۸	۰/۴۱۶					لذت‌بردن و داشتن لحظات خوش

به طور کلی سه سؤال روی عامل اول با بار عاملی بیشتر از ۰/۶۳۰، هشت سؤال روی عامل دوم با بار عاملی بیشتر از ۰/۴۱۹، هشت سؤال روی عامل سوم با بار عاملی بیشتر از ۰/۴۵۰، هشت سؤال روی عامل چهارم با بار عاملی بیشتر از ۰/۴۶۰ و پنج سؤال روی عامل پنجم با بار عاملی بیشتر از ۰/۴۱۶ قرار گرفت. انطباق سؤالات با عوامل از پیش در نظر گرفته شده برای عوامل مؤثر در مشارکت دانشجویان در فعالیت ورزشی نشان می‌دهد عامل نخست را می‌توان حیطة اقتصادی، عامل دوم را اجتماعی - فرهنگی، عامل سوم را مدیریتی، عامل چهارم را اماکن و تجهیزات ورزشی و در نهایت، عامل آخر را حیطة انگیزشی نام‌گذاری کرد.

برای تحلیل عاملی مرتبه اول پرسشنامه در ابتدا هر مؤلفه با عامل مربوط به خود بررسی شد. در مدل استاندارد، میزان روابط بین سازه و بعد، بعد و شاخص نشان داده می‌شود. در صورتی که رابطه بالاتر از ۰/۳ باشد، می‌توان گفت سؤالات مورد نظر از قدرت تبیین خوبی برخوردارند (جدول شماره چهار).

جدول ۴- بار عاملی در تحلیل عاملی مرتبه اول

سؤالات
بار عاملی	۰/۵۵	۰/۶۴	۰/۵۷	۰/۵۷	۰/۵۳	۰/۶۳	۰/۵۹	۰/۵۸	۰/۶۵	۰/۴۲	۰/۴۶	۰/۵۳
سؤالات
بار عاملی	۰/۵۵	۰/۶۱	۰/۶۱	۰/۷۱	۰/۶۱	۰/۶۷	۰/۵۵	۰/۳۳	۰/۴۶	۰/۴۷	۰/۵۵	۰/۵۰
سؤالات
بار عاملی	۰/۵۷	۰/۴۱	۰/۴۳	۰/۳۷	۰/۴۶	۰/۵۰	۰/۵۳	۰/۴۸

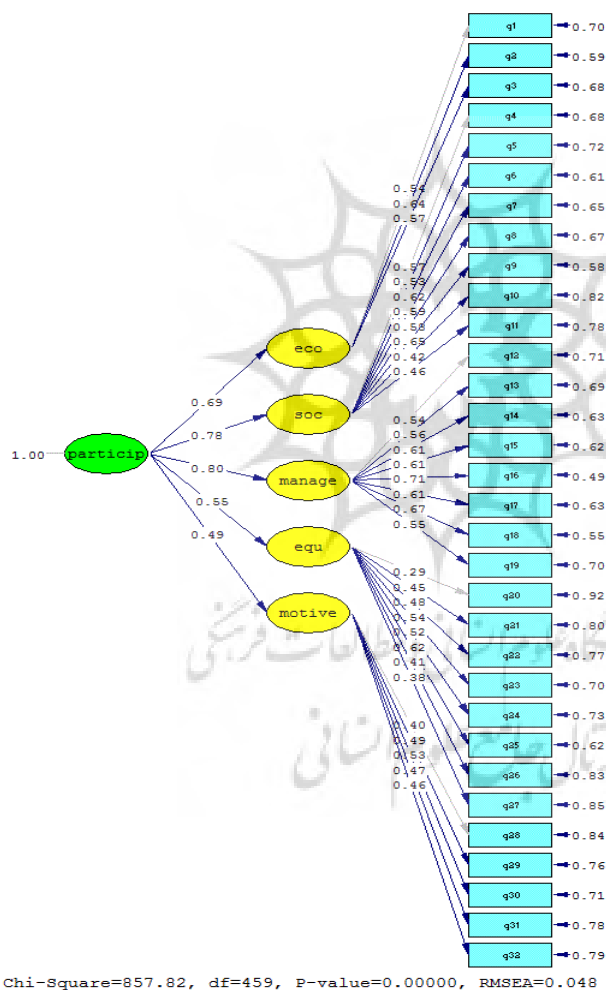
با توجه به تحلیل عاملی مرتبه اول، همه سؤالات تأیید شدند. همچنین برازش مدل در تحلیل عاملی مرتبه اول در جدول شماره پنج قابل مشاهده است.

جدول ۵- شاخص‌های نیکویی برازش تحلیل عاملی مرتبه اول

برازش مطلوب	۰/۰۴۴	RMSEA ^۱
برازش مطلوب	۱/۷۴	نسبت خی دو به درجه آزادی
«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل	۰/۸۶	۲ ...
«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل	۰/۹۳	۳
«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل	۰/۹۴	۴. ..
«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل	۰/۹۴	۵ ...

-
- 1.....
- 2.....
-
-
-

سپس برای تعیین میزان اثرگذاری هرکدام از عوامل از تحلیل عاملی مرتبه دوم استفاده شد (شکل شماره یک).

شکل ۱- تحلیل عاملی مرتبه دوم در حالت استاندارد

با توجه به مدل اندازه‌گیری، مقدار تی و بار عاملی عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در فعالیت بدنی، در جدول زیر مشاهده می‌شود (جدول شماره شش)

جدول ۶- مقدار بار عاملی و تی در تحلیل عاملی مرتبه دوم

ابعاد	عوامل اقتصادی	عوامل اجتماعی فرهنگی	عوامل مدیریتی	عوامل تجهیزاتی	عوامل انگیزشی
بار عاملی	۰/۶۹	۰/۷۸	۰/۸۰	۰/۵۵	۰/۴۹
مقدار تی	۵/۷۰	۶/۷۱	۵/۶۶	۴/۴۱	۴/۳۱

با توجه به بارهای عاملی، مهم‌ترین عامل اثرگذار در نهادینه‌سازی حضور دانشجویان در فعالیت بدنی، عامل مدیریتی است و پس از آن عوامل اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، تجهیزاتی و انگیزشی قرار می‌گیرند. همچنین مقدار نشان می‌دهد پارامترهای مدل و مسیر آنان معنادار هستند ($\geq 1/96$). در آزمون نیکویی برازش، تناسب مجموعه داده‌ها بررسی می‌شود که با توجه به جدول شماره شش نسبت خوبی دو به درجه آزادی، برابر با $1/86$ و ... برابر با $0/48$ است. همچنین دیگر شاخص‌های موجود، برازش مدل را تأیید کردند. بنابراین، مدل اندازه‌گیری پژوهش به لحاظ شاخص‌های برازش مناسب است و تمام عامل‌های مطرح‌شده می‌توانند در مدل مجتمع شوند، همچنین، مدل می‌تواند به جامعه تعمیم یابد (جدول شماره هفت).

جدول ۷- شاخص‌های نیکویی برازش تحلیل عاملی

شاخص‌های برازندگی مدل مفهومی	مقادیر شاخص‌ها	تفسیر
نسبت خوبی دو به درجه آزادی	۰/۴۸	بrazش مطلوب .
...	۱/۸۶	کمتر از ۳، برازش مطلوب
...	۰/۸۹	«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل
...	۰/۸۸	«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل .
...	۰/۸۵	«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل .
...	۰/۹۲	«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل .
...	۰/۹۳	«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل .
...	۰/۹۳	«صفر» نبود برازش، «یک» برازش کامل .

ارائه مدل ساختاری - تفسیری

برای ارائه مدل ساختاری - تفسیری از تکنیک ... استفاده شد. روش ... یک روش ساختاری تفسیری است که آن را آگاروال در سال ۲۰۰۶ مطرح کرد. در این روش ابتدا به شناسایی عوامل مؤثر و اساسی پرداخته و سپس روابط بین این عوامل و راه دستیابی به پیشرفت از طریق این عوامل ارائه می‌شود. .

ابتدا ماتریسی تهیه و به ده نفر از خبرگان دانشگاهی متخصص در زمینه ورزش دانشگاهی ارسال شد (جدول شماره هشت)؛ سپس با توجه به روش ... سطوح تأثیرگذار و اثرپذیر مشخص، و در نهایت مدل ساختاری تفسیری ارائه شد.

جدول ۸- ماتریس خود تعاملی ساختاری

اقتصادی	اجتماعی - فرهنگی	مدیریتی	تجهیزاتی	انگیزشی
اقتصادی
فرهنگی - اجتماعی
مدیریت
تجهیزاتی
انگیزشی

برای نشان دادن ارتباطات بین عوامل در این ماتریس از چهار علامت ذیل استفاده شد:

..: ارتباط یک طرفه از .. به ..

..: ارتباط یک طرفه از .. به ..

..: ارتباط دو طرفه از .. به .. و بالعکس

..: هیچ ارتباطی بین .. و .. وجود ندارد .

پس از تشکیل ماتریس خودتعاملی به ماتریس دریافتی اولیه می‌رسیم. بدین صورت که با تبدیل نمادهای روابط ماتریس .. به اعداد صفر و یک برحسب قوائد و قوانین ذیل می‌توان به ماتریس دریافتی اولیه دست پیدا کرد.

- اگر ارتباط بین دو عنصر (.. و ..) در ماتریس خودتعاملی .. باشد در ماتریس .. ارتباط بین .. و .. را با عدد یک و بالعکس ارتباط بین .. و .. را با عدد صفر جایگزین می‌کنیم. .

- اگر ارتباط بین دو عنصر (.. و ..) در ماتریس خود تعاملی .. باشد در ماتریس .. ارتباط بین .. و .. را با عدد صفر و بالعکس ارتباط بین .. و .. را با عدد یک جایگزین می‌کنیم. .

- اگر ارتباط بین دو عنصر (.. و ..) در ماتریس خودتعاملی .. باشد در ماتریس .. ارتباط بین .. و .. را با عدد یک و بالعکس ارتباط بین .. و .. را با عدد صفر جایگزین می‌کنیم. .

- اگر ارتباط بین دو عنصر (.. و ..) در ماتریس خود تعاملی .. باشد در ماتریس .. ارتباط بین .. و .. را با عدد صفر و بالعکس ارتباط بین .. و .. را با عدد صفر جایگزین می‌کنیم.

پس از تشکیل ماتریس دریافتی اولیه، با دخیل کردن انتقال پذیری در روابط متغیرها، ماتریس دریافتی نهایی به دست می‌آید. به این ترتیب می‌توان فاز بعدی از مراحل اجرای متدولوژی ... را به انجام رساند. نتیجه استفاده از روابط متعدد بین متغیرها در جدول شماره هشت آمده است. همچنین، در

جدول زیر قدرت نفوذ هر متغیر و میزان وابستگی هر متغیر نشان داده شده است. قدرت نفوذ هر متغیر عبارت است از تعداد نهایی متغیرهایی (شامل خودش) که می‌تواند در ایجاد آنها نقش داشته باشد. میزان وابستگی عبارت است از تعداد نهایی متغیرهایی که باعث ایجاد متغیر مذکور می‌شوند.

جدول ۹- ماتریس دریافتی اولیه

i	..	انگیزشی	تجهیزاتی	مدیریتی	فرهنگی - اجتماعی	اقتصادی	قدرت نفوذ
اقتصادی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۵
فرهنگی - اجتماعی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۵
مدیریت	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۵
تجهیزاتی	۱	۱	۱	۰	۰	۰	۲
انگیزشی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱
قدرت وابستگی	۵	۴	۳	۳	۳	۳	

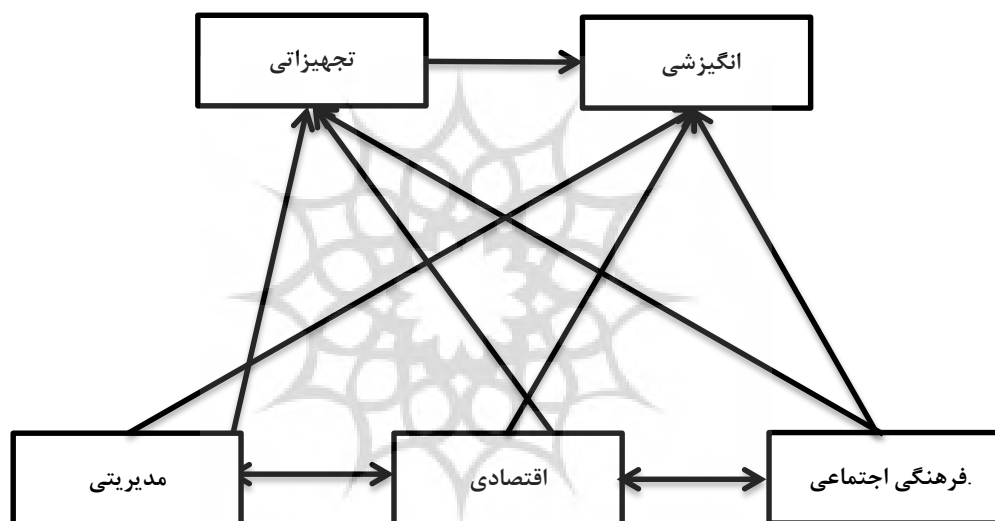
در مرحله بعد ماتریس دریافتی نهایی به سطوح مختلف دسته‌بندی می‌شود. برای تعیین سطح متغیرها در مدل نهایی، به ازای هر کدام از آنها، سه مجموعه خروجی، ورودی و مشترک تشکیل شده است. در اولین جدول، متغیر یا متغیرهایی که اشتراک مجموعه خروجی و ورودی آنها یکی است در سلسله مراتب ... به عنوان متغیر سطح بالا محسوب می‌شوند؛ به طوری که این متغیرها در ایجاد هیچ متغیر دیگری مؤثر نیستند. پس از شناسایی بالاترین سطح، آن متغیر از فهرست متغیرهای دیگر کنار گذاشته می‌شود. این تکرارها تا زمانی که سطح همه متغیرها مشخص شود، ادامه پیدا می‌کند. در تحقیق حاضر طی دو جدول، سطوح چهارگانه متغیرها به دست آمد که به دلیل خلاصه نویسی نتیجه نهایی این چهار جدول در جدول شماره ۱۰ آمده است.

جدول ۱۰- تعیین سطوح در سلسله مراتب

ردیف	عوامل	مجموعه خروجی	مجموعه ورودی	مجموعه مشترک	سطح
۱	مدیریتی	۱،۲،۳	۱،۲،۳	۱،۲،۳	سطح دوم
۲	اقتصادی	۱،۲،۳	۱،۲،۳	۱،۲،۳	سطح دوم
۳	فرهنگی - اجتماعی	۱،۲،۳	۱،۲،۳	۱،۲،۳	سطح دوم
۴	تجهیزاتی	۱،۲	۱،۲،۳،۴	۱،۲	سطح اول
۵	انگیزشی	۱	۱،۲،۳،۴،۵	۱	سطح اول

همان طور که در جدول شماره ۱۰ ملاحظه می‌شود، عوامل مؤثر بر مشارکت در فعالیت بدنی، به دو سطح طبقه‌بندی شده‌اند. در این بخش عوامل مدیریتی، فرهنگی، اقتصادی در پایین ترین سطح با بیشترین قدرت نفوذ جای گرفته‌اند و عامل‌های تجهیزاتی و فرهنگی - اجتماعی در بالاترین سطح با

کمترین قدرت نفوذ و بیشترین وابستگی قرار گرفته‌اند. با توجه به سطوح هر یک از عوامل و همچنین ماتریس دریافتی نهایی، مدل نهایی ساختاری تفسیری با در نظر گرفتن انتقال‌پذیری‌ها، می‌توان ترسیم کرد. به همین منظور ابتدا متغیرها بر حسب سطح آنها به ترتیب از بالا به پایین تنظیم می‌شوند که در شکل سه نشان داده شده است.

شکل ۳- مدل ساختاری تفسیری عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت در فعالیت بدنی

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به مدل ساختاری تفسیری سه عامل مدیریتی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی از عوامل تأثیرگذار و کلیدی هستند و پس از آن دو عامل انگیزشی و تجهیزاتی قرار می‌گیرند که از تأثیرگذاری کمتری برخوردار هستند.

عوامل مدیریتی از مهم‌ترین عوامل برای حضور دانشجویان در فعالیتهای بدنی شناسایی شدند. این نتیجه با یافته‌های پژوهش منافی و همکاران (۱۳۹۴)، شعبانی و همکاران (۱۳۹۰)، یلیز اوزدول و همکاران (۲۰۱۳) همسوست. همچنین مهدی‌زاده و اندام (۱۳۹۳) نیز نشان دادند عوامل مدیریتی از جمله عواملی هستند که ضعف در آن موجب کاهش مشارکت افراد در فعالیتهای ورزشی می‌شود. نتایج تحلیل عاملی نشان داد توجه به زمان‌های آزاد دانشجویان در برنامه‌ریزی ورزش دانشگاهی و تأکید مدیران دانشگاه بر توسعه فعالیتهای بدنی از مهم‌ترین عوامل مدیریتی از نظر دانشجویان هستند. در این راستا مهدی‌زاده و اندام (۱۳۹۳) نیز نشان دادند اوقات فراغت دانشجویان بیشتر در ساعات ۱۸ تا

۲۴ است؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها در برنامه‌ریزی مربوط به زمان‌بندی ساعات فوق‌برنامه در صورت امکان و داشتن فضا و امکانات کافی، تفکیک بیشتری در این ساعات انجام دهند. همچنین، بسیاری از دانشجویان از برگزاری جشنواره‌های ورزشی درون‌دانشگاهی استقبال کردند و آن را در ایجاد انگیزه برای افزایش مشارکت ورزشی مهم دانستند (عیزی و همکاران، ۱۳۹۰). همچنین برگزاری جشنواره‌های ورزشی در خوابگاه‌ها موجب افزایش مشارکت ورزشی دانشجویان می‌شود. حال پیشنهاد می‌شود ادارات تربیت بدنی جشنواره‌های مختلف ورزشی را به مناسبت‌های مختلف برای افزایش مشارکت ورزش در دانشگاه و خوابگاه برگزار کنند.

عامل فرهنگی - اجتماعی نیز به‌عنوان عامل اثرگذار تعیین شد. مهدی‌زاده و اندام (۱۳۹۳) و زی‌بان و همکاران (۲۰۱۳) نیز در پژوهش‌های خود اهمیت عوامل اجتماعی - فرهنگی را در افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت بدنی تأیید کردند. پژوهش‌های پارسامهر (۱۳۹۲) نیز نشان داد که عامل اجتماعی در پسران تأثیر مثبتی بر افزایش مشارکت ورزشی دارد که همراستا با نتایج پژوهش حاضر است. پس از بررسی بار عاملی سؤالات در این بخش، روابط و تعاملات اجتماعی از بالاترین بار عاملی برخوردار بودند. روابط و تعاملات اجتماعی از جمله عواملی هستند که موجب افزایش مشارکت ورزشی افراد می‌شوند (کشگر، ۱۳۸۶). به نظر می‌رسد در این زمینه نقش دانشجویان و استادان تربیت بدنی و علوم ورزشی بسیار مهم و سازنده باشد؛ زیرا وظیفه و رسالت دانشجویان و استادان تربیت بدنی و حتی کارکنان دانشکده‌های تربیت بدنی و ادارات تربیت بدنی دانشگاه تشویق و ترغیب آحاد جامعه و به‌ویژه جامعه دانشگاهی به سمت ورزش و فعالیت بدنی است. بنابراین، به نظر می‌رسد برگزاری جلساتی منظم برای آموزش نحوه تعاملات کارمندان و استادان تربیت بدنی با دیگر افراد دانشگاه ضروری به نظر می‌رسد.

همچنین، عامل اقتصادی نیز یکی از عوامل کلیدی اثرگذار بر مشارکت در ورزش دانشگاهی تعیین شد. این یافته با نتایج پژوهش‌های میرغفوری و همکاران (۱۳۸۸) و شعبانی و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد؛ البته گیرشک^۱ و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان دادند که عامل اقتصادی از مهم‌ترین موانع و مشکلات گسترش فعالیت بدنی است. به نظر می‌رسد به علت انجام این پژوهش در دانشگاه‌های دولتی، عوامل اقتصادی اهمیت کمی داشته‌اند؛ زیرا در این دانشگاه‌ها اماکن و تجهیزات ورزشی به رایگان و یا با هزینه بسیار کم در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد. به‌رحال مشکلات اقتصادی از جمله مشکلاتی هستند که امروزه بسیار بیشتر از گذشته مورد توجه تمام اقشار جامعه قرار گرفته‌اند. هرچند مشکلات اقتصادی از آن دسته مشکلات هستند که برطرف کردن آنها به عهده دانشگاه‌ها و حتی خارج از محدوده اختیارات دانشگاه‌هاست، اتخاذ تدابیری برای کاهش یا کنترل

.....
1.

عواملی که تشدیدکننده فشارهای اقتصادی هستند، در حوزه توانایی‌های دانشگاه‌هاست. همچنین، پیشنهاد می‌شود در برنامه‌ریزی‌های دانشگاه، وام‌هایی برای تهیه پوشاک ورزشی در نظر گرفته شود. عوامل مربوط به زیرساخت و تجهیزات ورزشی نیز در سطح دوم مدل ساختاری تفسیری قرار گرفتند؛ بدین معنی که توسط سه عامل مدیریتی، فرهنگی - اجتماعی و اقتصادی کنترل می‌شوند (اثرپذیرند) و در نهایت بر مشارکت ورزشی دانشجویان تأثیر می‌گذارد. این یافته با یافته‌های پژوهش‌های شعبانی و همکاران (۱۳۹۰) و دی‌لیو^۱ (۲۰۰۹) همخوانی دارد و با یافته‌های پژوهشی سعیدی (۱۳۹۰) مبنی بر بی‌تأثیر بودن اماکن و زیرساخت‌های ورزشی بر افزایش مشارکت افراد در فعالیت‌های بدنی و ورزش همگانی ناهمخوان است. شاید دلیل این اختلاف، تفاوت در جامعه آماری این پژوهش و پژوهش انجام‌شده (جامعه آماری این پژوهش دانشجویان دانشگاه‌های تهران و جامعه آماری پژوهش سعیدی شهروندان تهرانی) و دسترسی آسان به اماکن ورزشی مجهز و ایمن و پارک‌ها در سطح شهر و نبود چنین دسترسی آسانی در دانشگاه‌ها باشد. با بررسی سؤالات نیز می‌توان متوجه شد استانداردسازی، ایمنی، کیفی‌سازی و نظافت تجهیزات و اماکن ورزشی از اهمیت بالایی در افزایش مشارکت فعالیت بدنی دانشجویان برخوردار است. در ادامه می‌توان به مسائل زیبایی‌شناختی اماکن ورزشی دانشگاهی اشاره کرد که بی‌توجهی به مسئله زیبایی‌شناختی اماکن ورزشی شاید موجب کاهش ارزش واقعی فعالیت بدنی در دانشجویان شود و گرایش آنان را به فعالیت بدنی کاهش دهد. همان‌طور که سالیس^۲ (۲۰۰۹) نشان داد، زیبایی یک محیط سبب افزایش گرایش مردم به آن مکان برای فعالیت بدنی و ورزش می‌شود. طبق مدل ساختاری - تفسیری ارائه‌شده نیز عامل تجهیزات و اماکن می‌تواند بر انگیزش دانشجویان و ترغیب آنان به فعالیت بدنی تأثیر داشته باشد.

بررسی‌ها عوامل انگیزشی را نیز هم‌سطح با عوامل تجهیزاتی در سطح دوم مدل ساختاری تفسیری تبیین کردند. طبق مدل ساختاری، عوامل تجهیزاتی، عوامل مهمی در مشارکت ورزشی تعیین شدند. این یافته با یافته‌های پژوهش‌های پارسامهر (۱۳۹۰) و سایان (۲۰۱۲) همخوانی دارد. سستی و تنبلی و نیز نداشتن انگیزه از جمله موارد مهمی است که در عامل درون‌فردی وجود دارد و مانع شرکت جامعه دانشگاهی در فعالیت‌های بدنی و ورزشی می‌شود. در این زمینه به نظر می‌رسد، افزایش سطح آگاهی افراد از طریق آموزش در ایجاد انگیزه و تشویق آنان برای شرکت در ورزش و فعالیت‌های بدنی مؤثر باشد. همچنین، توجه به تنوع و نوآوری در فعالیت‌های ورزشی از جمله عوامل مورد توجه دانشجویان است. اما توجه به این نکته الزامی است که هر جامعه الزامات و هنجارهای خاص خود را دارد؛ از این‌رو، توجه به این هنجارها در ارائه تفکرات جدید و نوآوری‌ها باید لحاظ شود.

1.

2.

College Students' from Practicing Sports Activities. International Education Studies;

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

.....

استناد به مقاله

حسینی، سیدعماد، پورکیانی، محمد، جامی‌الاحمدی، عبدالرحمان، افروزه، علی. (۱۳۹۶، بهار و تابستان). تعیین عوامل مؤثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیتهای بدنی. پژوهش در ورزش تربیتی، ۵(۱۲): ۹۷-۱۱۴. شناسه دیجیتال:

.....
 Determine Affecting Factors on Increasing Students' Physical

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

Determine Affecting Factors on Increasing Students' Physical Activity Participation

S. E. Hosseini¹, M. Pourkiani², A. Jami Alahmadi³, A. Afroozeh⁴

1,2. Assistant Professor of Sport Management, Shahid Beheshti University

3. M.Sc. of Sport Management, Shahid Beheshti University

4. M.Sc. of Sport Management, Shahid Beheshti University*

Received: 2016/06/28

Accepted: 2016/10/08

Abstract

The aim of this study was to determine the factors affecting on increasing students' physical activity participation. According to study of the literature, 5 factors were considered, management, motivation, economic, socio-cultural and infrastructure and sport facilities, to determine the factors affecting the increase in students' sports participation. In order to gather data a researcher made questionnaire with 32 items were prepared according to the literature. The amount of reliability with Cronbach's alpha test at pilot study was obtained 0.83. The population of this study was more than 122000 students of Tehran universities. According to Morgan table 384 samples were determined to this study. Also, a stratified random sampling was conducted. In order to analysis descriptive statistic such as means and frequency, SPSS software was used. Inferential statistics also calculated by SPSS software including exploratory analysis and Lisrel software for modeling. Finally, interpretive structure modeling presented with ISM technique in order to identify the relationship between factors. The results show that all factors influence on increasing students' physical activity participation. Regarding to factor loads, management factor was identified as the most important factor on student sport participation and other factors ranked as socio-cultural, economic, infrastructure and sport facilities, and motivation respectively. Hence, it is better sports authorities in universities try to make closer relation with students, and respected to the importance of management factor make proper decisions in term of university and implement these decisions correctly.

Keyword: College Sports, Physical Activity, Sport Participation, Interpretive Structure Model

* Corresponding Author

Email: a.afrozeh@gmail.com